

De Königsmarckska tapeterna med Stefan Hammenbeck

Ett nytt år med Konsthistoriska klubben har börjat och förhoppningarna om spännande konstupplevelser finns bland oss medlemmar när vi träffas på Östergötlands museum för att vara med om årets första Art after work.

Stefan Hammenbeck ska berätta om de Königsmarckska tapeterna. Och vem kan ge de fantastiska 1600-talstapeterna mera liv än just han? Vi sitter på små stolar, som en andäktig skolklass, när Stefan ger oss inblickar i forskningen kring bilderna. Att upptäcka varje del in i minsta detalj ger en häpnadsväckandes upplevelse av både dåtidens sätt att berätta i bilder, det aristokratiska livet och den konstnärliga kvalitén av verken.

De sex tapeterna har olika berättelser ur ett släktliv och de konventioner som då existerade. Fem av tapeterna kallas Barndomen, Ålderdomen, Rikssalstapeten, Triumftapeten och Äktenskaps-tapeten.

Men vi koncentrerar oss på uppbyggnaden av den ena s.k. Allegoritapeten. Den har grupperingar av människor som har olika syften i berättelsen. De båda rikt begåvade systrarna Aurora och Amalia, som spelade teater och tog del av litteratur och poesi, är centrala figurer i bilden. Att det är händelser ur de Königsmarckska och Lewenhauptska familjernas liv kan vi förstå genom de släktvapen som pryder det proscenium, som ramar in bilderna som en scen. De rikt illustrerade allegorierna har mängder med symboler som kräver insikter i den tidens tankevärld

för att kunna uttolka budskapen i bilderna. Stefan Hammenbeck lägger pusslet för oss med de trådar som så här långt är möjliga att förstå. Forskning pågår och enligt Hammenbeck upptäcker han hela tiden nya detaljer i bilderna och i texter vilka bidrar till förståelsen och ibland förbryllar honom.

ALLEGORITAPETEN

Foto Urban Windahl och Jonas Karlsson

En mycket engagerad föreläsare och en mycket engagerad publik fick en spännande konstupplevelse tillsammans denna midvinter kväll.

Föreläsning "Tusen år av arkitektur i bild

Teckning- ritning- fotografi" 18 februari

med Fredric Bedoire

Cyrellus centrumhuset, Kungsgatan Stockholm
Foto C G Rosenberg 1930

Det är torsdag kväll och människor strömmar in i Wallenbergsalen på Östergötlands museum. Förväntan ligger i luften när arkitekturhistoriker Fredric Bedoire, professor på KTH, ska hålla sin föreläsning med anledning av de senast utkomna böckerna om Den svenska Arkitekturens historia under 1000 år.

Hur ska man veta hur arkitekturen såg ut förr när husen numera är rivna? Det är en arkitekturhistorikers utmaning av svara så sanningsenligt som möjligt på den frågan. Vilka källor står till buds? Utgående från teckningar, etsningar och ritningar från förr finns möjligheter att spåra byggnadernas utseende och konstruktion. Ett annat sätt, som tillkommit först under andra halvan av 1800-talet, är fotografier.

Det är framförallt arkitekturhistoriska fotografier och de fotografer som tog dessa bilder som vi får lära känna i föreläsningen. Vi förstår alltmer vikten av dokumentation av vår miljö. Centralt är också den sidoinformation som t.ex. människorna på bilderna utgör. Här får man tecken på vilken tidsepok som bilden är tagen. En strävan för att utgöra historiskt underlag är att bilderna är tagna så nära byggnadens uppförande som möjligt, då de flesta miljöer genomgår restaureringar där t.ex. färgsättning ändras. Fredric Bedoire ger oss en inblick i vilket grannliga arbete det är att samla och tolka bilder för att vi ska förstå konstruktioner och byggnadsstilar från förr.

Med delvis nya ögon går vi från denna initierade föreläsning där lusten att besöka nya miljöer med gamla byggnader har stärkts och med en övertygande känsla av att vår lokala Linköpingsmiljö ska bevaras och pietetsfullt restaureras och förnyas.

Vi tackar Fredric Bedoire för denna föreläsning och för att vi får publicera hans bild på denna sida.

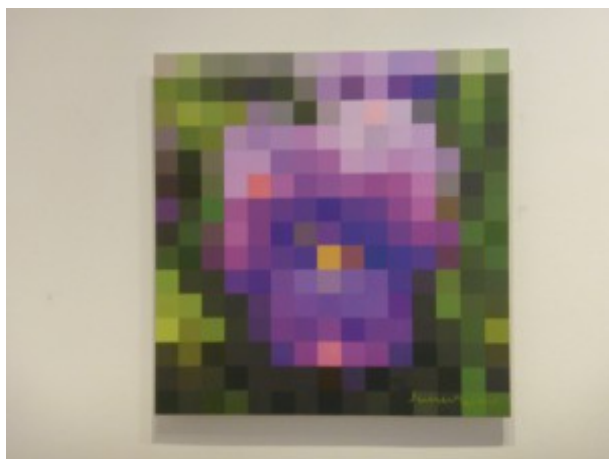
Studiebesök på galleri Kameleont i Norrköping 4 mars 2016

Hur förgyller man en regnig gråvädersdag i mars? Jo, man åker på studiebesök tillsammans med ett av Konstvetarseminarierna.

Seminariegrupp 2 har under detta år påbörjat ett tema om konsten i mellanöstern. Vi är mitt uppe i att lära känna persisk och arabiskt konst. Efter besök av en iransk konstnärinna har vi nu bestämt träff med Sahar Burhan, syrisk konstnärinna som driver galleri Kameleont i Norrköping.

Sahar Buran
Foto Gullbritt Weiland

Sahar Buran oljemålning
Foto Gullbritt Weiland

Galleri Kameleont i Norrköping
Foto Gullbritt Weiland

Sahar ger oss en fin introduktion till sitt konstnärskap och sin personliga bakgrund. Hur vägen sett ut för att kunna etablera sig som konstnär i Sverige? Ett yrke som är högt respekterat i Syrien. Utbildningen är lång och krävande och konkurrensen hård till de få platserna. Sahar visar oss sin egen konst som hon utvecklat med en speciell teknik. Genom att ta fotografiska bilder och använda sig av datorn kan hon högupplösa och skapa sig ett mönster med kvadratiska former som hon sedan målar med akrylfärg. Effekten av målningarna blir att betraktaren på nära håll endast ser dess kvadrater i olika färgnyanser men på avstånd ser man en tydlig figurativ bild. Hennes motiv är i vissa fall djupt engagerade och i andra fall rent dekorativa.

Mitt i galleriet finns ett stort inbjudande bord där vi alla blir bjudna på rykande varm och god soppa med bröd.

Ett rundabordssamtal avslutar vårt besök och ännu en värdefull kontakt med en konstnär från mellanöstern är upprättad. Ett stort tack till Sahar som tog emot oss och till Kerstin Svedbäck som tog initiativ och skött all kontakt.

Öppet hus i Konsthistoriska Klubbens bibliotek tisdagen 15 mars 2016

Det var Öppet Hus i biblioteket, som finns i Skådebanans källare. Det är en något kylig lokal men om man är tillräckligt många så blir det lite varmare...

Kaffe med kaka serverades, och en klurig uppgift med tre frågor fanns att besvara. Dragning och priser kommer senare, och det finns möjlighet

att delta fram till den 31 mars.

Vi har fått en generös bokgåva med alldeles nya böcker från Östergötlands museum, och alla besökare ville titta och bläddra! För lista över böckerna, och tidskrifterna, se [Bibliotekets sida](#).

Konsthistoriska klubbens årsmöte 19 mars 2016

Arts- & Crafts rörelsen, föreläsning av professor Johan Knutsson

Johan Knutsson och Karin Lehander Ström, dagens värd

Varje årsmöte förgylls av en föreläsning, så också i år. Möbelkonsten uppmärksammades denna gång. Professor i möbelkultur Johan Knutsson vid Carl Malmsten Furniture Studies Lidingö, som är en del av Linköpings Universitet, föreläste om "Arts & Crafts rörelsen".

Johan Knutsson visade att denna rörelse var en reaktion mot det stilideal som präglade 1800-talets senare hälft med sina tunga och överlastade miljöer. "Arts & Craft" förordade det hantverksmässiga och såg hemmet som ett allkonstverk. Det var en miljö för familjen att leva i snarare än en representationsmiljö. Möblerna var enkla och konstruktionen skulle framgå i möblernas form. Till och med hantverkarens handrörelser med kniv och yxa fick gärna synas. Rörelsen fick stort genomslag på kommande formgivning och kan ses som föregångare till modernismen.

En föreläsning som fick stor uppskattning inte minst genom Johan Knutssons framförande i ord och bild där han visade sin skicklighet i ämnet och i konsten att berätta och ge en lödig bakgrund.

Årsmöte betyder att medlemmar möts för att själva avgöra om föreningen sköts på ett tillfredställande sätt och att välja de personer som ska ta ansvar för verksamheten.

Efter redovisning av verksamheten under 2015 och den ekonomiska ställningen för samma år kunde medlemmarna ge styrelsen ansvarsfrihet. Flera medlemmar uttryckte efter mötet också glädje över verksamhetens olika grenar och dess trevliga genomförande. Valberedningen presenterade förslag på en ny styrelseledamot, Ingrid Andersson som antogs av mötet. Vi ser fram emot att få samarbeta med Ingrid och hälsar henne välkommen till styrelsen. Den avgående valberedningen avtackades och en ny valberedning valdes: Marianne Frisk, Staffan Rudner och Gunilla Thurfjell.

Johan Knutsson framför en bild på en typisk möbel

Hagdahls kök serverade denna gång en utmärkt lunch med en riktigt smarrig efterrätt. Årsmöte fick en trivsamt avslutning i medlemmars gemenskap.

Art After Work 6 april 2016

Konstslöjdsanstalten i Lund med Kerstin Lind (LiU)

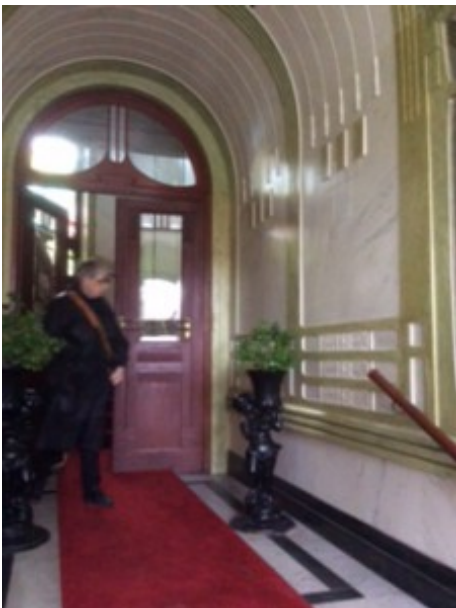
Kerstin Lind, doktorand från Linköpings Universitet
Foto: Kerstin Svedbäck

Sori och glam – Konsthistoriska klubben träffas på Passagen! Som vanligt är det många glada återseenden och känslan av samhörighet är påtaglig. Efter att ha avnjutit Kerstin Lundins och Marianne Örtlunds små utsökta läckerheter känner vi oss redo att lyssna till dagens föredrag om tidig konstslöjdtutbildning i Sverige – Konstslöjdanstalten i Lund.

Den här gången är det doktoranden och universitetsläraren Kerstin Lind från den estetiska avdelningen vid institutionen för kultur och kommunikation vid Linköpings universitet som besöker oss. Kerstin Lind ger oss inblickar i den pågående forskningen om Konstslöjdanstalten i Lund och det utvecklingsarbetet som förekom där. Verksamheten som startade redan under slutet på 1800-talet och är alltså vår tidigaste utbildning inom konst och textil. En pådrivande person i sammanhanget var den karismatiska och något egensinnige George Karlin. I denna verksamhet deltog flera av våra kända konstnärer som t.ex. Märta Måås Fjetterström och Gösta Adrian Nilsson. Kerstin visade prov på både de skisser som senare blev till textila konstverk och de färdiga fantastiska konstverken. Vi fick också höra om det grannliga arbetet som ligger bakom forskningen kring konsthistoriska föremål och hur man kan tolka bilderna med hjälp av bl.a. sagor, sägner och dikter.

Vi tackar Kerstin Lind för hennes intressanta föredrag och önskar henne lycka till med det fortsatta undersökningsarbetet kring tidiga utbildningar i konst och slöjd.

Studiebesök i Jugendmiljö i Norrköping 8 april 2016

Trapphus i Jugendstil
Foto: Inga Ericson

Olika teman blir i fokus för de tre seminariegrupperna då varje grupp fritt väljer tema efter lust och aktualitet. KKLs föreläsning om "Arts & Crafts-rörelsen" med Johan Knutsson, inspirerade en grupp att fördjupa sig i möbelstilar. Vi startade i Barocken och har efter Rokokon, Gustaviansk, Empiren, Ny-stilarna nu också orienterat oss i Jugendstilen.

Vad kan befästa kunskaper bättre än besök i verkliga miljöer? På Plankgatan i Norrköping finns en fantastiskt välbevarad och vacker jugendfastighet där även interiörerna är pietetsfullt renoverade och bevarade. Vi fick möjlighet att besöka familjen Axelsson/Johansson som har en sällsynt fulländad våning helt i jugendstil. Här har inget lämnats år slumpen utan att noga se till stilen, smaken och placeringen i denna genuina miljö. In i minsta detalj kunde vi studera utsmyckningarna som prydde dörrar tak och väggar. De böljande linjerna, de stiliserade växtornamenten och de klara vackra färgerna. Familjens samlingar av föremål och möbler från denna tid var sannerligen imponerande och studiegruppen var utomordentligt nöjd och glad över att ha fått gästa familjen.

Seminariegruppen vill tacka för att familjen så generöst tog emot oss och berättade om hur de av en slump fick chansen att flytta in och hur de sedan i ett flertal år sökt efter och förvärvat föremål på auktioner som passar in i Jugendmiljön.

Ett studiebesök som sannerligen gav fördjupande kunskaper om Jugendstilen i konsthantverk, möbelkonst, inredning och arkitektur.

Interiör
Foto: Inga Ericson

Inspirationskväll 11 april 2016

En hedrad hedersdoktor
Foto: Anita Hull

En gammal tradition i KKL är att samla alla ideella krafter som verkar i olika grupper och kommittéer för en gemensam avstämning under trevliga former. Syftet är att få ta del av vad som händer i alla hörn av KKL och att inspireras av varandra till förnyelse och samhörighet.

Detta år blev en särskild kväll då festkommittén dukat med fina nyanskaffade dukar och tallrikar för att göra det hela extra festligt då vi hade anledning att fira en hedersdoktor bland oss. Stefan Hammenbeck, sedan många år en av stöttepelarna i KKL, har blivit utnämnd till hedersdoktor vid Linköpings universitet. Många gratulationer från alla i Konsthistoriska klubben som önskar lycka till med fortsatta forskande och folkbildande insatser!

För övrigt innehöll kvällen resonemang om verksamheten och en hel del tankar framfördes från de olika grupperna. Bland annat lanserades ett samarbetsprojekt med Östergötlands Museum om folkkonst.

Gemenskapen frodades när den förträffliga maten och drycken intogs. Vi kunde också konstatera att det är mycket inspirerande att vara en ideell kraft i en dynamisk verksamhet. Det ger lust och energi.

Vårfest 22 april 2016

Lisa och Linus underhåller
Foto: Anita Hull

Knoppar som brister, fåglar som kvittrar utanför Naturcentrum i Trädgårdsföreningen. Bubbel i glaset – det är vårfest i Konsthistoriska klubben!

Festligt tillsammans med nya och gamla medlemmar! Med mingel och hemgjorda pestopajer och delikata kakor till kaffet är förutsättningarna goda för en trivsamt kväll.

Underhållning med allsång och solosång av Lisa och Linus och "konstquiz" a lá Anita. Sorl och glada skratt så trevligt det kan vara en fredagskväll i april när våren gäcker med sol, värme och snöfall om vart annat.

Roligt att så många medlemmar slutit upp till en ny aktivitet i KKL! Kan hända början på en ny tradition?!

Medlemmar i svaromål över konstquiz
Foto: Anita Hull

Uppmärksamma lyssnare
Foto: Anita Hull

Utflykt med konstvetarseminarierna 13 maj 2016

Oljemålning av Marja Casparsson
Foto Gullbritt Wiland

På upptäcktsfärd bland konst och arkitektur företog Konstvetarseminarierna en kombinerad studieresa och utflykt till Bestorp och Stafsäter.

Bland Anita och Håkan Arbrandts grannar i Bestorp finns bl.a. Margareta Karlsson som i sin tur varit bekant och god vän med konstnären Marja Casparsson. Margareta har en gedigen samling av Casparssons konstverk. Vårt studiebesök startar med ett besök hemma hos Margareta, som själv berättar om hur hon förvärvat den stora samlingen, vilken nu fyller hennes vardagsrum och mer därtill. En som varit närmaste granne med Casparssons är Maj Karlsson i Bekarp. Hon har under många år varit både vän och haft anställning hos konstnärsfamiljen. Vi får höra om livet i konstnärskolonin vid sjön Vån, genom upplevelser både från barndom och senare i vuxenlivet.

Maj Karlsson i Bekarp
Foto Gullbritt Weiland

Efter en rundvandring bland konstverken, där det fagra landskapet minutiöst avbildats med stor skicklighet, är det dags för fint kaffe i trädgården. Solen skiner med sina mildaste och skönaste strålar när vi liksom en skolklass på sommarutflykt blir bjudna på nybakade bullar, rulltårter och småkakor. Vi vill tacka Margareta Karlsson och Maj Karlsson för deras berättelser och att de lät oss se konstverken och dessutom bli bjudna på så fantastiskt välsmakande kaffe!

Färden gick sedan vidare till Norrängen där Anita kunde berätta om utvecklingen från 50-talet och fram till nutid. Från småindustrisamhälle till sommarstugeexploatering till stadsnära-pendlingsbyggnation.

Johan Ekman på Stafsäters Egendom
Foto Gullbritt Weiland

Stafsäter bli nästa stopp på utfärden. En glassfabrik har vuxit fram ur ett gammalt fårstall, en numera K-märkt byggnad. Vi låter oss väl smaka medan Maria Ekman, som förestår fabriken, berättar historien om uppkomsten och driften. Johan Ekman nuvarande ägare till gården Stafsäter, möter oss på gårdsplanen till den vackra Karolinergården från 1697. Johan ger oss inblickar i gårdens långa historia och beskriver närmare byggnader och restaurationer som skett genom åren. Väl inne i byggnaden får vi se hur pietetsfullt den senaste renoveringen gjorts med bl.a. riktiga linoljefärger med utsökta färgval. Vi imponeras av hur en småbarnsfamilj hinner sköta en så stor byggnad med sådan medvetenhet om det ursprungliga, samtidigt som byggnaden måste anpassas till ett modernt leverne. Tack för Er vänlighet att ta emot en nyfiken grupp från Konsthistoriska klubben!

Sommarutflykt till Ödeshög 21 juni 2016

Östergötlands Ullspinneri
Foto Gunilla Jedeskog

Sommarens program inleddes med besök på Östergötlands Ullspinneri. Ulla-Karin Hellsten och Börje Norberg tog emot oss och gav oss inblickar i Ullspinneriets brokiga historia, som startade för över 30 år sedan. Tänk att en present i form av ett levande lamm kan ge upphov till ett ullspinneri! Verksamheten har under åren förändrats och anpassats efter kundernas behov, berättar de. Både färdiga produkter och mönster för egen tillverkning har designats. Nu går det mesta på export till Japan, som visat stort intresse för det fina ullgarnet. Denna sommar har samarbetet lett till att de Japanska designerna Mitsuharu Hirose och Kyoko Matsumoto ställer ut sina stickade, virkade och knypplade kläder i den nya utställningslokalen.

Många av KKLs medföljande damer kunde själva lägga märke till den höga kvalitén på garn och hantverk då många av oss stickat och virkat genom åren. Ulla-Karin och Börje gav oss generöst av sin tid och visade oss vilken kunnighet och envishet som ligger bakom denna verksamhet.

Japansk design
Foto Gunilla Jedeskog

Östergötlands Ullspinneri utställning
Foto Gunilla Jedeskog

Efter picknick i det gröna gick färden vidare till keramiker Lasse Frisk. Lasse berättade om de olika faserna i sin keramiska verksamhet som präglats av utprövande både av teknik och spännande uttryck. Här finns både perioder som präglats av bruksföremål och andra av konstföremål. Tider av rebelliskhet har bidragit till vissa former och uttryck men också kontakter med främmande kulturer, som de indiska och mexikanska, har varit inspirationskällor. Hans samverkan med Blås och Knåda i Stockholm har gjort Lasses konst spridd och uppskattad.

Vi vill tacka Margareta Karlsson, som tack vare sin personliga bekantskap med både Ulla-Karin Hellsten, Börje Norberg och Lasse Frisk, gav oss möjligheten att få en mycket initierad och personlig inblick i de olika konstarterna. Vi vill framföra ett stort Tack till Ulla-Karin, Börje och Lasse för deras engagerande presentationer och välvilja att ta emot oss.

Lasse Frisk, keramiker
Foto Gunilla Jedeskog

Konstcafé på Bjärka-Säby nya slott 6 juli 2016

Sommarens andra utflykt gick till Bjärka-Säby nya slott där Margit Ekman tog emot oss och var vår förträffliga guide. Familjen Ekman var slottets ägare från 1868 och till 1980 när slottet donerades till Sionförsamlingen i Linköping.

Redan år 1275 finns egendomen omnämnd med lagman Bengt Magnusson som ägare. På Bjärkaholmen syns fortfarande ruiner efter en borg. Borgen revs 1396. Efter många ägarbyten av godset kom det i släkten Natt och Dags ägo och 1632 byggdes Gamla slottet. 1701 köpte presidenten Germund Cederhielm egendomen och 1720 uppfördes de två flyglarna framför gamla slottet. Cederbergs glasbruk grundades. Det las ner 1838. En intressant utställning av glas från bruket finns numera på nya slottet.

1791 låter Germund Ludvig Cederhielm uppföra Nya Slottet efter ritningar av hovintendenten, arkitekten Fredrik Magnus Piper. 1868 förvärvades egendomen av överhovstallmästare Ferdinand Braurerhielm och konsul Oscar Ekman. 1872 blir Oscar Ekman ensam ägare. Konsul Ekman moderniserade lantbruket och ekonomibyggnaderna i tegel uppfördes. 1882 flyttade Östergötlands -lantbruksskola till Bjärka-Säby. Under familjen Ekmans tid gjordes flera ombyggnader och moderniseringar av slottet. Invändigt blandades under ombyggnaden på 1880-talet olika stilar, nyrockoko, nybarock och nyrenässans. Ett slottskapell inreddes och en klockstapel byggdes i parken. Under slutet av 1800-talet uppgick gårdens befolkning till 800 personer. 1920-1921 skedde ytterligare en ombyggnad av interiören till en mer nyklassicistisk smakinriktning och vestibulen och rotundan fick tillbaka sin ursprungliga form.

Margit Ekman berättar om slottet och dess möbler och konst
Foto Gullbritt Weiland

Margit Ekman och Ingela Gustafsson
Foto Gullbritt Weiland

1975 ärver tredje generationen Ekman egendomen. Den delas då upp mellan de fyra sönerna. Nya slottet med tillhörande park skiljs av och doneras till Sionförsamlingen i Linköping.

Ett stort tack till Margit Ekman som mycket generöst delade med sig av sina minnen från tiden på slottet; hur rummen användes, hur pojkarna åkte kana på silverbrickor i stora trappan eller stod uppställda i trappan och sjöng julsånger och inte minst hur det gick till när hon träffade Oscar Ekman och de gifte sig. Det blev en mycket givande dag som avslutades i Slottscaféet.

Utflykt till Askeby 18 augusti 2016

Askeby kyrka
Bild från Askeby klostrets hemsida

Pieta i altarskåp i Askeby kyrka
Foto Gullbritt Weiland

Tack vare Susanne Glöersens engagemang och kunnighet var vi alla imponerade och fyllda med intryck som manar till vidare studier i medeltida klosterkunskap.

Vi är naturligtvis mycket glada över att Susanne tog sig an vår grupp på ett pedagogiskt skickligt sätt, vilket inte minst märktes vid vår gemensamma kaffestund då alla ville fortsätta samtalet med Susanne.

Susanne Glöersen vid minnesstenen vid Askeby kyrka
Foto Gullbritt Weiland

Sommarens sista utflykt gick till Askeby kloster där kännaren och gamla KKL- medlemmen Susanne Glöersen tog emot oss på kyrkbacken. Många hade slutit upp trots att de regntunga skyarna svepte fram över oss.

Vid den guidade rundvandringen kring klosterområdet fick vi en känsla för hur klosterområdet gestaltat sig och hur livet var i det isolerade Cistercienserklostret under de 350 åren som det verkade. Klostret, som uppfördes kring 1160, fungerade som anhalt på den viktiga vägen mellan Söderköping och Linköping. Idag är det endast klosterkyrkan som finns kvar av ursprunget. Klostermiljön markeras med gångar och någon mur. Det är lätt att föreställa sig det omfattande området och dess plats i geografien.

Väl inne i kyrkan fick vi stifta bekantskap med kyrkans olika delar. Den bäst bevarade är den romanska kyrkan i två tornvåningar. Vid en brand 1609 förstördes stora delar av kyrkan och endast dessa två våningar återstår.

Av kyrkans utsmyckningar är det särskilt det sengotiska Triumfkrucifixet från 1400-talets senare hälft som uppmärksammas för sin konstnärliga kvalitet och altarprydnaden, en Pietá – grupp, bestående av jungfru Maria med den döde Kristus i famnen, som fångar oss med sitt känsliga uttryck.

Den omfattande och informativa guidningen avslutades med en datorgenererad animering av klostermiljön då vi på ett mer konkret sätt tog del av Askeby klostrets olika delar och hur nunnorna levde sina liv.

Visning av utställningen Två konstnärer i vår tids ljus 7 september 2016

Med Karin Ström Lehandler

Karin Lehandler Ström föreläser
Foto: Kerstin Lind

Brigitta Rubin skriver 1 september i DN en lysande recension av utställningen av Elsa Danson Wåghals och Tyra Kleens konstnärskap. Hon är imponerad av att det fortfarande finns "hyperkompetenta kvinnliga konstnärer" att visa fram i vår tid.

Karin Ström Lehandler som är utställningens ena Curator och medförfattare till boken om Tyra Kleen visar oss utställningen. Hon beskriver likheter och skillnader mellan de två konstnärerna. De är samtida men har väldigt olika konstnärliga uttryck. Danson är influerad av tidens modernistiska strömningar medan Tyra Kleen har symbolismen och jugend som inspirationskällor.

Elsa Danson Wåghals 1885-1977 skänkte sin konstnärliga kvarlåtenskap till Linköpings museum som först nu efter 40 år lyfter fram denna konstskatt. Hennes vackert stiliserade skulpturer och hennes landskapsbilder är värda all uppmärksamhet.

Tyra Kleen 1874-1951 är en äventyrare och vagabond, som hon själv beskriver sig. Hennes symboliska bilder är stämningsfyllda och får oss att tänka på ockultism och drömlika tillstånd. Tyra Kleens bilder från Bali och Java visar oss tempeldansare och prästers handrörelser. En unik uppvisning av kulturella ursprungs-uttryck från tidigt 1900-tal.

Karin Ström Lehandler, som själv forskar på Tyra Kleen, gav oss en entusiastisk visning med många infallsvinklar på de båda konstnärerna. Vi är både tacksamma och glada över att Karin också finns med i KKLs styrelse och bidrar med till programidéer och med sin hängivenhet.

Resa till Vadstena och besök på utställningen Målarprinsen Eugens Östergötland 11 september 2016

Ett antal av KKL medlemmar åkte till Vadstena slott för att se utställningen av prins Eugens konst.

Vårt besök inleddes med att vår guide Eva Matsson gav en presentation av prins Eugens liv. Han föddes 1865 som fjärde son till dåvarande prins Oscar sedermera kung Oscar II och hans gemål Sofia. Fadern förväntade sig att han skulle bli soldat så ett yrkesval som konstnär ingick inte i familjens planer. 1887 fick han dock åka till Paris för att studera konst under namnet Monsieur Oscarson. Där knöt han kontakt med många nordiska konstnärer. 1913 fick prins Eugen hyra Örberga prästgård. I ett brev till en god vän uttryckte han sig så här. "Jag skulle önska er att ha en så lyckad vistelseort som jag funnit här på denna härliga kulle där alla världens rågskyllar stämt möte för att i långa gyllene rader promenera ner till det blåa vattnet. Här ser man himmelen så stor den är och allt ljus som strömmar ner över jorden."

Eva Matsson visar Prins Eugen utställningen på Vadstena slott
Foto Gullbritt Weiland

Prins Eugen, Örberga kyrka
Foto Gullbritt Weiland

Vi ser inga människor på prins Eugens tavlor. Det ansågs nämligen inte lämpligt att en prins målade människor eller porträtt. Självt har han lämnat denna förklaring "Mina landskap vill jag ju själv befolka och jag vill att min person skall vara allenarådande där."

Noteras kan dock att på en av hans tavlor kan man med lite fantasi upptäcka att en av sädesskylarna fått formen av en äldre kvinna!

Prins Eugen var inte bara verksam som målare. Han designade ett begränsat antal silverföremål framförallt skålar ämnade som gåvor inom familjen. Hans pjäser är stramt utformade med släta blank- eller mattpolerade ytor avbrutna av geometriskt avvägda fasetter. Waldemarsudde-krukan tillverkas ju fortfarande och han formgav också stolar och silversmycken. Hans konstnärliga anlag framkom tidigt och han utvecklade ett livslångt intresse för konst både som aktiv konstnär och som konstsamlare. Han var också en sann blomsterälskare med en bestämd uppfattning om hur växter skulle arrangeras både inom- och utomhus.

I enlighet med hans testamente skulle hans konstsamling på Waldemarsudde, där han var bosatt, tillfalla staten. Sedan 1948 är Waldemarsudde ett konstmuseum öppet för allmänheten och där hans konstsamling utgör grundstommen.

Vårt besök i Vadstena avslutades med givande samtal om konst och konstupplevelser kring kaffebordet på Gamla konditoriet.

Stadsvandring med Anita Arbrandt 29 september 2016

Hans många vänner, som ofta besökte honom, samt den nära relationen till Ellen Key och Verner von Heidenstam påverkade säkert hans beslut att rita och låta uppföra en egen villa i Örberga, och som fick namnet Örgården. Prins Eugens måleri under tiden i Östergötland uppmärksammas nu 100 år efter att Örgården stod klar.

Hans fascination inför det östgötska landskapet kom här till uttryck i en mängd olika tavlor. De frodiga fälten och de gula sädesskylarna som avtecknade sig mot horisonten inspirerade honom.

På 1890-talet blev landskapsmåleriet mer förtätat och suggestivt än tidigare. Konstnärerna ville tolka stämningen i naturen. Prins Eugen var väl förtrogen med de olika färgläror och konstteoretiska frågor, som diskuterades på kontinenten. Konstnären skulle inte bara återge landskapet utan förmedla idéer och sinnesstämningar. Hans landskapsbilder präglas av olika molnformationer, stundtals åsklika, mörka och dystra och ibland med bländande sol.

Prins Eugen, Mot Omberg
Foto Gullbritt Weiland

Ett femtontal personer från konsthistoriska klubben samlades för att under en promenad höra Anita Arbrandt berätta om Gustaf Linden och vad han betytt för Linköping. Gustaf Linden var stadsarkitekt och stadsplanerare i Linköping 1912-1925. Lindens stora insats för Linköping skulle bli den generalplan från 1923 som även täckte in framtida utbyggnadsområden och blev den dittills mest genomarbetade exemplet på en sådan plan. Gustaf Lindens stora vision var att göra Linköping till en trädgårdsstad. Han ville skapa goda men billiga bostäder för arbetare. Ett exempel på detta är radhusen på Lindengatan som uppfördes mellan åren 1924 till

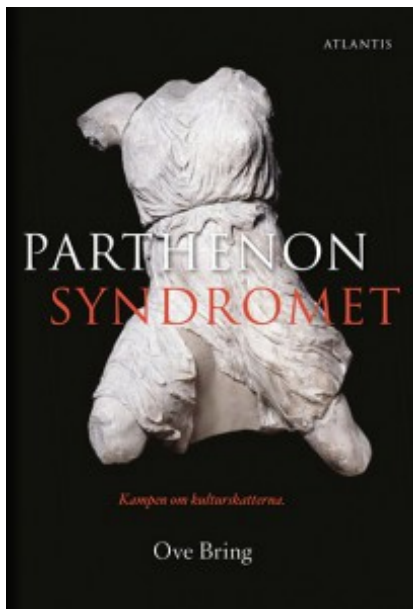
1932 samt byggnader på Konsistoriegatan. Han har dock inte själv ritat någon av dessa hus utan det har kolleger till honom gjort.

Staket vid domkyrkan ritat av Gustaf Linden
Foto Gullbritt Weiland

Anita berättade även att Gustaf Linden var mycket intresserad av staket och vid domkyrkan finns ett som ritats av honom.

Vi tog en liten promenad och tittade på ett par av innerstadens öppna platser med anledning av Samrådshandlingen Linköpings mötesplatser – innerstadens torg och parker som är ett tillägg till Översiktsplan för staden Linköping. Planens syfte är att identifiera befintliga samt föreslå nya offentliga mötesplatser. I planen ges fyra inriktningar med stödjande strategier för innerstadens torg och parker. Inriktningarna behandlar kvalitet, tillgång, närbarhet och tillhörighet. Linköping ska utvecklas till en tätare och mer sammanhållen stad med goda livsmiljöer för invånarna, vilket även stämmer överens med Gustaf Lindens idéer.

Föreläsning med Ove Bring 12 oktober 2016

Ove Bring

Folkrätt och konst, hur hänger det ihop? Enligt folkrättsprofessor Ove Bring, som skrivit boken Parthenonsyndromet, handlar det om tvister i samband med konst som tagits som krigsbyte eller på annat sätt blivit stulen och som krävs tillbaka. På frågan om: Vem äger de historiska konstskatterna och var hör de hemma egentligen? är svaret inte givet och entydigt? Det finns lagar från 1899 som reglerar att krigsbyten inte får erövrats men dessförinnan är reglerna mera diffusa.

I historien finns krigsbyten som tagits på uppmaning av kungar och drottningar. Silverbibeln som erövrades på uppmaning av drottning Kristina t.ex. Där är ägandefrågan diskutabel då den nu funnits i Sverige i mer än 350 år och de östgotiska folken som tillverkat bibeln inte längre existerar. Tjeckoslovakien som härbärgerade bibeln i ca 50 år inte har mer juridisk rätt än Sverige att bevara den.

Parthenonfrisen British Museum London

Parthenonfrisen som engelsmännen bärgade tillsammans med åtskilligt annat har sin plats på British museum. Efter att grekerna byggt det nya Akropolismuseet har rättsliga processer påbörjats för att få tillbaka frisen. Men argumenten för detta är inte särskilt klara då endast konventioner finns att tillgå. Den egyptiska världsberömda skulpturen av Nefertiti finns på Neues Museum i Berlin. Enligt folkrättsprofessorn bör man hitta kompromisser i fråga om ägande och platser för bevarande.

Bysten Nefertite Neues Museum Berlin

Senare tiders tvister har följt efter andra världskriget då privatpersoners konst konfiskerades och där flera generationer letat och krävt tillbaka stöldgodsen. Den nutida behandlingen av kulturskatter sker i samband med terrordåd då ovärderliga föremål och byggnadsverk förstörts och rättskipning varit svår att utverka. Det finns dock fall då förövare ställts inför rätta och blivit dömda till långa fängelsestraff.

De känslor föreläsningen väckt är mycket blandade då det finns exempel på att de folkrättsliga principerna ibland har verkat att skipa rättvisa men att de mänskliga tvisterna ofta ger större skada på vårt gemensamma globala kulturarv än vad som någonsin går att reparera.

Efter denna föreläsning gick vi hem med många exempel på vad konst innebär i världen och i världen! Konstföremål har haft och har stor betydelse som statusvärde i alla delar av världen. Det finns exempel på tvister som gällt både nationell identitet och privat status.

Vi tackar Ove Bring för att Du givit oss ytterligare ett perspektiv på konst – det folkrättsliga!

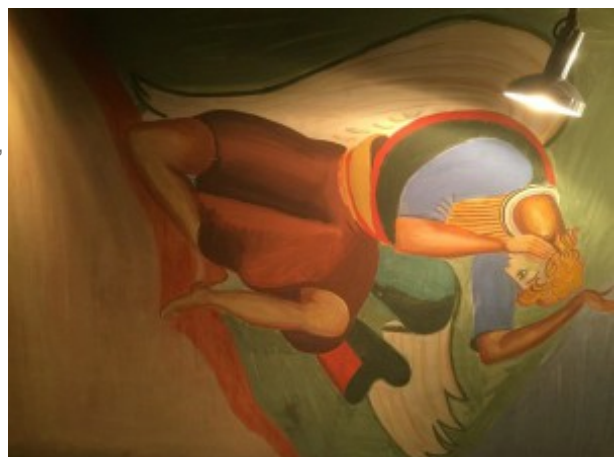
Art After Work – om Skandiateatern i Stockholm 26 oktober 2016

Föredrag av Staffan Rudner

Skandiateatern är Stockholms mest kända klassiska biograf. Den är formgiven av Gunnar Asplund i en för honom typisk tjugotalsklassicism och invigdes 1923. Teatern har en konstnärlig utsmyckning av välkända konstnärer såsom Hilding Linnqvist, Leander Engström, Alf Munthe, Stig Blomberg, Einar Forseth och Ivar Johansson.

Staffan höll ett mycket lärorikt och trevligt framförande, som uppskattades av alla närvarande.

Föredraget kommer att följas av en utförlig artikel i nästa utgåva av Konstvetaren.

Interiör från Skandiateatern
Foto: Staffan Rudner

Föreläsning med Lena Johannesson och efterföljande höstmöte 19 november

Konsthistoriska klubben får ännu en gång möta en av de som tillskyndade klubbens tillkomst för över 40 år sedan, professor emerita i konsthistoria Lena Johannesson. Förväntan ligger i luften när Wallenbergsalen fylls av människor.

Arvid Fougstedt. Ingres i Davids atelje

Underhållning av Sven Andersson på höstmötet
Foto Gullbritt Weiland

Konstnärsfamiljen Fougstedt ska porträtteras och konstnärskapet analyseras!

Lena Johannesson berättar med stort engagemang om sin forskning i dagböcker, brevväxlingar, vardagsanteckningar, ja ända till kvitton på utgifter som finns bevarade sedan tidigare. Lena lägger ett pussel för att förstå familjens ganska tragiska historia. Två generationer Fougstedt som konstnärer involverade med varandra på olika sätt. Med den dominerande fadern Arvid 1888-1949, som representant för den nya sakligheten i konsten. I privatlivet en egenmäktig person som inte drog sig för att kritisera föräldrar och svika sin lojala hustru.

I den nyutkomna boken: "Fougstedts: familjen och sakligheten" ger Lena Johannesson sin berättelse om både familjen med far, mor och tre syskon till Arvid, alla syskonen konstnärligt begåvade men med helt olika öden och Arvids och Gerdas enda barn Erik, 1915-1990. Erik blev rikt porträtterad av sin far och fick en egen konstnärlig karriär med en egen stil. Han kan betraktas som en föregångare till flera av de mer kända konstnärerna vid samma tid.

Att Fougstedts konst finns rikligt representerade på svenska museer beror på ett testamente där kvarlåtenskapen skänks till museerna, en skicklig marknadsföring skulle man kunna säga.

Höstmötet på Hagdahls

Efter föreläsningen vidtog KKLs höstmöte med middag och överraskande musikaliskt inslag. Information om kommande vårprogram, redaktionskommitténs arbete med "Konstvetaren" och pålysningen av en ny gruppaktivitet "Konst i bostadsområden" som KKL tänker starta till våren.

Efter en trivsamt lördagseftermiddag märktes många glada och nöjda ansikten!

Art After Work med Anna Ingemark Milos 23 november 2016

Passagen en mörk novemberkväll – det vimlar av folk som hälsar på varandra i trivsamt stämning!

Ikväll ska vi få höra om hur vi tar hand om vårt kulturarv då det gäller gamla industrimiljöer. Anna Ingemark Milos från Linköpings universitet, institutionen för kultur och kommunikation besöker oss för att ge oss kunskaper i hur gamla industribyggnader återanvänds för nya ändamål.

Anna ger oss inblickar i vilka kvalitets- och estetiska värden som finns i de gamla industribyggnaderna. Vi får veta hur man idag resonerar om vikten av att ta vara på gamla byggnader för att ge miljöer en karaktär och att även vidareutvecklade stadsområden behöver de gamla byggnaderna för att visa ursprung och ge området en själ.

Exempel på bevarad industribyggnad: Motala Verkstad

Exempel på bevarad industribyggnad: Guggenheim museet i Bilbao
Foto Gullbritt Weiland

Att bevara gamla miljöer intakt som museum med maskiner och all inredning är ett sätt att visa för eftervärlden både funktionen och byggnadens ursprung. Ett annat sätt att fylla miljöerna med nytt innehåll. Byggnaderna blir kvar med nya verksamheter flyttar in. Det finns många exempel där lokalerna fylls med kulturverksamhet. Strykjärnet i Norrköping blev till Arbetets museum och Gamla Tullhuset vid stadsgårdskajen i Stockholm blev Fotografiska museet osv. Det finns också exempel på industrimiljöer som blir till bostäder eller platser för småföretagare i helt nya branscher.

Med rubriken på föredraget "Konverterade industribyggnader – ett återbruk som vitaliserar" kan vi hålla med om att de flesta projekten blivit till stor nytta och bidragit till både kulturminnesmärken och spännande livsmiljöer för samtiden.

Tack Anna att du delade med dig av ditt kunnande om arkitektur och kulturminnen!